

4.5 Zdravotnictví

- pokles počtu obyvatel ve věku 0 – 14 let připadajících na jednoho lékaře pro děti a dorost
- nárůst počtu samostatných ordinací lékařů – specialistů
- růst využití lůžkového fondu v nemocnicích, zkrácení průměrné délky ošetrovací doby v nemocnicích
- rozšiřování sítě zařízení lékárenské péče
- pokles nově hlášených pracovních neschopností na 100 nemocensky pojištěných
- pokles průměrného procenta pracovní neschopnosti, nárůst dlouhodobé pracovní neschopnosti

Ve zdravotnictví Jihomoravského kraje je evidováno celkem 4,8 tis. **lékařů**, z toho téměř 70 % v nestátních zařízeních. Ve sledovaném období se počet lékařů zvýšil o 3,1 %, z toho v nestátních zařízeních se zvýšil o více jak jednu čtvrtinu. Na 1 000 obyvatel tak v roce 2004 připadlo 4,3 lékaře, což je o 0,2 lékaře více než v roce 2000. V mezikrajském srovnání zaujímá kraj v počtu lékařů na 1 000 obyvatel druhou příčku spolu s Plzeňským krajem po Hlavním městě Praze (6,8 lékaře), průměr za Českou republiku činí 4,0.

Počet obyvatel na jednoho lékaře dosahuje 235 obyvatel a v meziokresním srovnání se hodnota pohybuje od 132 v Brně-městě do 544 v okrese Brno-venkov. Tato skutečnost je dána soustředěním zařízení poskytujících zdravotní péči do krajského města a využíváním jejich lékařské péče a služeb i obyvatelstvem ze spádových obcí přílehlého okresu.

Síť **samostatných ordinací lékařů** v období hodnocených let zůstává stabilní, větší nárůst je zaznamenán pouze u ordinací lékařů specialistů (o téměř jednu pětinu). Rozdíly jsou spíše patrné v hodnocení počtu obyvatel připadajících na jednoho lékaře v přepočteném počtu. V průběhu sledovaných let pozvolna klesá počet osob ve věku od 0 do 19 let připadajících na jednoho lékaře pro děti a dorost, a to z 1 139 v roce 2000 na 1 038 v roce 2004. Tento trend je patrný i v počtu žen připadajících na jednoho lékaře gynekologa, kdy ke konci sledovaného období hodnota ukazatele dosáhla 4 866 s poklesem proti roku 2000 o 13,4 %. Obdobně je tomu u lékařů specialistů, kdy na jednoho lékaře připadlo 1 710 osob (pokles ve sledovaném období o téměř 15 %). Vyrovnané hodnoty v období sledovaných let jsou patrné v počtu osob starších 14 let připadajících na jednoho lékaře pro dospělé (1 811) a počet osob připadajících na jednoho lékaře stomatology (1 770).

V roce 2004 bylo v kraji 23 **nemocnic**, v nichž bylo hospitalizováno téměř 271 tisíc osob, ve srovnání s rokem 2000 se jejich počet zvýšil o více jak 8 % (průměrně ročně se počet hospitalizovaných zvyšoval téměř o 2 %). **Využití lůžkového fondu** v nemocnicích činilo 295,5 dne, což je o 18,1 dne více v porovnání s počátkem hodnoceného období. Republikový průměr dosahuje 273,5 dnů a v meziokresním porovnání se pohybuje od 275,8 v hodonínských nemocnicích do 328,5 dnů v nemocnicích v okrese Brno-venkov. Jihomoravské nemocnice v roce 2004 vykázaly téměř 2,4 milionů **ošetřovacích dnů** s podílem na republikovém celku 13,2 %. Počet ošetřovacích dnů v přepočtu na 1 000 obyvatel se v mezikrajském porovnání pohybuje od 1 350 ve Středočeském kraji do 2 467 v Hlavním městě Praze. V Jihomoravském kraji hodnota tohoto ukazatele dosáhla 2 116 dní a republikový průměr je tak překročen o 350 dní. **Průměrná doba pobytu pacienta na lůžku** trvala 8,8 dní, což je 97 % skutečnosti roku 2000 a pohybuje se v rozmezí od 7,1 dní (okres Hodonín) do 10,6 (okres Břeclav). Průměrná délka ošetrovací doby v České republice v roce 2004 dosáhla 8,1 dní s poklesem proti roku 2000 o 0,6 dne.

4.5.1 Vybrané ukazatele zdravotnictví

Zdroj: ÚZIS

	2000	2001	2002	2003	2004	Rozdíl 2004 - 2000
Lékaři celkem (přepočtené osoby)	4 642	4 719	4 714	4 730	4 785	143
z toho v nestátních zařízeních	2 625	2 598	2 591	3 276	3 315	690
Lékaři na 1 000 obyvatel	4,1	4,2	4,2	4,2	4,3	0,2
Střední zdravotničtí pracovníci (přepočtené osoby)	12 663	12 893	12 954	12 845	12 201	-462
Lůžka v nemocnicích	8 240	8 226	8 243	8 227	8 028	-212
Lůžka v odborných léčebných ústavech	1 432	1 432	1 439	1 449	1 465	33
z toho v léčebnách dlouhodobě nemocných	423	423	423	423	423	-
Lékárny a výdejny ¹⁾	195	199	204	214	251	56
Samostatné ordinace lékařů ¹⁾						
pro dospělé	524	527	525	526	525	1
pro děti a dorost	229	231	234	232	228	-1
stomatologů	610	606	606	602	605	-5
gynekologů	113	119	120	121	120	7
specialistů	555	590	609	639	662	107
Ostatní samostatná zdravotnická zařízení ¹⁾	354	360	366	384	390	36
Hospitalizovaní	250 703	251 554	260 994	268 660	270 928	20 225
Průměrná ošetrovací doba ve dnech	9,1	9,1	9,0	8,9	8,8	-0,3

¹⁾ bez detašovaných pracovišť

V období hodnocených let dochází ke značnému nárůstu počtu **zařízení lékárenské péče**, na jehož zvýšení se téměř ze 43 % podílí okres Brno-město, kde se síť rozšířila o 24 zařízení.

V roce 2004 bylo v Jihomoravském kraji **průměrně nemocensky pojištěno** 489 tisíc osob s propadem proti roku 2000 o 1,9 %. Meziroční pokles počtu kalendářních dnů pracovní neschopnosti o téměř 15 % na konci sledovaného období může být do určité míry ovlivněn novelizací zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění (s účinností od 1. 1. 2004), kterou se upravuje výpočet nemocenských dávek.

4.5.2 Kalendářní dny pracovní neschopnosti podle příčiny a podle okresů

	2000	2001	2002	2003	2004	Změna v %		Struktura v %	
						2004/2000	průměrná roční	2000	2004
Kalendářní dny pracovní neschopnosti	12 695 873	12 953 978	12 991 582	12 955 767	11 025 256	-13,2	-3,5	100,0	100,0
v tom podle příčiny:									
pro nemoc	11 655 302	11 944 901	11 949 873	11 935 315	10 051 241	-13,8	-3,6	91,8	91,2
pro pracovní úrazy	386 278	390 065	385 839	371 292	370 811	-4,0	-1,0	3,0	3,4
pro ostatní úrazy	654 293	619 012	655 870	649 160	603 204	-7,8	-2,0	5,2	5,5
v tom podle okresů:									
Blansko	1 096 688	1 126 946	1 107 633	1 039 461	881 906	-19,6	-5,3	8,6	8,0
Brno-město	5 898 285	6 049 946	6 211 802	6 235 707	5 244 078	-11,1	-2,9	46,5	47,6
Brno-venkov	1 344 471	1 416 285	1 423 635	1 441 105	1 253 035	-6,8	-1,7	10,6	11,4
Břeclav	1 169 880	1 155 461	1 118 187	1 145 183	968 858	-17,2	-4,6	9,2	8,8
Hodonín	1 616 200	1 639 203	1 577 100	1 539 581	1 382 869	-14,4	-3,8	12,7	12,5
Vyškov	652 095	666 651	691 328	690 473	556 758	-14,6	-3,9	5,1	5,0
Znojmo	918 254	899 486	861 897	864 257	737 752	-19,7	-5,3	7,2	6,7

V posledním roce sledovaného období byly nově nahlášené případy pracovní neschopnosti v počtu 307 tisíc tvořeny z 93 % pracovní neschopností pro nemoc, ze 3 % pro pracovní úraz a zbývající část připadá na pracovní neschopnost pro ostatní úrazy. Počet nově nahlášených případů pracovní neschopnosti v roce 2004 v porovnání s počátkem sledovaného období klesl o více jak 28 %. Také četnost nově nahlášených pracovních úrazů (8,2 tisíc) dosáhla 89 % skutečnosti roku 2000. Průměrný denní stav práce neschopných celkem dosahuje 30,1 tisíc osob s meziročním poklesem více jak 15 %.

V roce 2004 počet **nově nahlášených případů pracovní neschopnosti** na 100 nemocensky pojištěných dosáhl 62,9 případů a proti roku 2000 doznal snížení o 27 %. V meziokresním porovnání se pohybuje hodnota tohoto ukazatele od 60,1 případů v okrese Znojmo do 66,0 případů v okrese Hodonín. V meziodvětvovém hodnocení připadá na stavebnictví 81,6 případů, na průmysl celkem 76,4 případů a na vzdělávání 53,6 nově hlášených případů pracovní neschopnosti na 100 nemocensky pojištěných.

Průměrná **doba trvání jednoho případu pracovní neschopnosti** celkem se v období sledovaných let prodloužila o 6,3 kalendářních dní a v roce 2004 dosáhla 35,9 kalendářních dní, což je o 1,1 dní více v porovnání s republikovým průměrem. Nárůst délky pracovní neschopnosti je patrný u všech druhů příčin pracovní neschopnosti. Nejcitelněji se tato skutečnost projevila u délky pracovní neschopnosti pro nemoc, která se ve sledovaném období zvýšila o více jak jednu pětinu. Průměrná délka trvání jednoho případu pracovní neschopnosti se pohybuje v meziokresním porovnání od 31,2 kalendářních dní v okrese Vyškov do 39,5 v okrese Hodonín a v meziodvětvovém od 27,6 ve vzdělávání do 45,3 v odvětví zemědělství, myslivosti, lesnictví, rybolovu a chovu ryb včetně souvisejících činností.

4.5.3 Průměrné procento pracovní neschopnosti podle příčiny a podle okresů

	2000	2001	2002	2003	2004	Rozdíl 2004 - 2000 v bodech
Průměrné procento pracovní neschopnosti	6,958	7,155	7,222	7,162	6,161	-0,797
v tom podle příčiny:						
pro nemoc	6,388	6,597	6,643	6,598	5,617	-0,771
pro pracovní úrazy	0,212	0,215	0,214	0,205	0,207	0,005
pro ostatní úrazy	0,359	0,342	0,365	0,359	0,337	-0,022
v tom podle okresů:						
Blansko	7,552	7,733	7,678	7,531	6,568	-0,984
Brno-město	6,596	6,889	7,011	6,956	5,878	-0,718
Brno-venkov	7,165	7,476	7,654	7,635	6,671	-0,494
Břeclav	7,556	7,288	7,364	7,533	6,444	-1,112
Hodonín	7,951	8,164	8,058	7,767	7,128	-0,823
Vyškov	6,367	6,397	6,502	6,445	5,325	-1,042
Znojmo	6,703	6,734	6,689	6,737	5,846	-0,857

Průměrné procento pracovní neschopnosti celkem v období sledovaných let kolísalo. V roce 2004 dosažená hodnota 6,161 překročila republikový průměr o 0,304 procentního bodu. Nejvyšší průměrné procento pracovní neschopnosti bylo zaznamenáno v odvětví zemědělství, myslivost, lesnictví, rybolov a chov ryb včetně souvisejících činností (8,594) a dále pak ve stavebnictví (8,513).

V posledním roce sledovaného období pokleslo průměrné procento pracovní neschopnosti pro nemoc proti roku 2000 o 0,771 procentního bodu a činilo 5,617, což je o 0,361 procentního bodu více ve srovnání s republikovým průměrem. Hodnoty ukazatelů průměrného procenta pracovní neschopnosti pro pracovní úraz a dále pak pro ostatní úrazy, které také zaznamenaly pokles, nedosahují republikového průměru.